

МАСЛИНА ЧИ ОЛИВА?

Мовці просять конкретизувати значення цих слів, пояснити, що вони означають, чим відрізняються. Дехто пропонує взагалі вилучити слово *маслина* з мовного обігу.

Слова *олива* і *маслина* вживаються паралельно в українській мовній практиці. Це засвідчують і переклади Святого Письма українською мовою.

У розповіді про всесвітній потоп читаємо про те, що через певний час Ной послав з ковчега голубку, щоб знайти сухе місце: *І голубка вернулась до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзьобку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі* (переклад І. Огієнка). Це свідчить, що слово *оливка* відоме людям дуже давно. Слова *оливка*, *оливковий* частотні в тексті Святого Письма. Вони вживаються і в прямому, і в переносному, символічному значенні. Пор.: *А я — як зелена оливка у/ Божому домі,/ надіюсь на Божу милість на/ вічні віки!*

Слово *олива* позначає вічнозелену субтропічну рослину та їстівний плід цієї рослини. З плодів оливи роблять високоякісну олію, яку теж часто називають *оливою*. Її використовують у лампадах.

Плоди оливи схожі на сливи. Вони спочатку зелені, потім поступово темніють і нарешті стають чорними. Чорні оливи вважаються найякіснішими. Збираючи урожай, оливи найчастіше збивали з дерева. У Святому Письмі зазначено: *Коли будеш збивати оливку свою, не будеш переоббивати в галузках за собою: вона буде прихоськові, сироті та вдові*. Зібрані плоди добре мила, а потім з них вичавлювали олію. Олія (олива) після того виходила каламутна і певний час відстоювалася. Мала жовтий колір (коли оливу вичавлювали із зрілих плодів) і зелений (коли чавили з не цілком зрілих плодів). Ця олія була складовою частиною мира. Під Єрусалимом була гора з назвою *Оливна* (єлеонська), де росло дуже багато оливок. У Новому Заповіті сказано *І вийшли вони [апостоли], і проповідували, щоб каялися. І багато вигонили демонів, і оливою хворих багато намащували і вздоровляли*.

Оливкова гілка стала символом миру й оновлення.

Паралельно зі словом *олива* (*оливка*) в українській мові вживається також слово *маслина*. Це слово етимологи пояснюють як запозичення із старослов'янської мови. А в старослов'янській його утворено від *масло* 'олія' як калька відповідного грецького слова, що стало джерелом лексеми *олива*. Слово *масло* утворене від дієслова *мастити*, *мазати*.

В українській мові від XVI ст. слова *олива* і *маслина* виступають як конкуренти. Слово *маслина* підтримане впливом російської мови, яка тісно пов'язана із старослов'янською. Для сьогоденного мовця, який не знає деталей історичного розвитку мови, слово *маслина* уявляється чисто російським і тому небажаним в українській мові. Зауважимо, що в українському перекладі Святого Письма Івана Хоменка при переважанні слова *олива* (*оливка*) можна натрапити й на слово *маслина*.

У словнику Памви Беринди обидва слова подано як рівноцінні. «Словник синонімів української мови» ці слова подає як синоніми. Але можна спостерігати тенденцію до витіснення слова *маслина* і до більшої активізації слова *олива*. Його навіть почали вживати на позначення мінеральних мастил (на наш погляд, абсолютно безпідставно). Адже традиція вживання слова *олива* в українській мові давня, і руйнувати її не варто.

Надія Сологуб